

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 314. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-idm140209963789872/facsimile.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

EPISTLER

- Aristippus*, Aristippos fra Kyrene (ca. 400 f. Kr.); deraf den »Cyrenaiske« Skole. – *Concept*, Indfald, Idé. – *Væsfand*, Ulykke. – *singularisere*, vælge en særegen Leveform.
- S. 231. *pæres med*, sammenstilles med (til et Par). – *delicat*, skrøbeligt. – *Vædskerne ... skarpe*, iflg. den klassiske Lægevidenskab, hvor Forholdet mellem de fire Kardinalsafter (Blod, Slim, sort og gul Galde) var bestemmende for Sundhedstilstand og Temperament. – *fermentere*, gære. – *Alexander M.*, dvs. Magnus, den Store. – *rører ... om*, berører.
- S. 232. *inclinerer*, har Tilbøjelighed. – *udi Sverrig*. Som i Danmark maatte i Sverige alle Trykmanuskripter passere Censuren. – *moed*, moden. – *David*, I. Kronikernes Bog 19,5. – *rært*, sjældent. – *Beqvæmhed*, Dygtighed.
- S. 233. *den underjordiske Anordning*, se Bind IX, S. 95. – *Erasmus*, *Grotius*, se Note til Ep. 302. – *Montaigne*, Michel de (1533–92), fr. Humanist. – *Clericus*, Jean Leclerc (1657–1736), schweizisk Teolog og Filolog. – *Heterodoxie*, Tro der afviger fra Kirkens Lære. – *udi min Heldte-Historie*, Helte-Historier Udgave 1864, II, S. 20 ff. – *Underfundighed*, Snedighed. – *Aicoranen*, Koranen, Muhamedanernes hellige Bog; udgøres af de Aabenbaringer, Muhamed paastod at have modtaget fra Allah. Bogen er ikke nedskrevet af Muhamed selv, men først samlet efter hans Død.
- S. 234. *vanskabte*, unaturlige, vanvittige. – *Forvirrelser*, Uklarheder. – *Contradictioner*, Modsigelser.
- S. 235. *Monsr. Bayle*, Dictionnaire, Art. Mahomet, Note M. – *Afridsning*, Beskrivelse. – *udi mine Skrifter*, Moralske Tanker, Liber III, Epigr. 40. – *indløbe udi*, gør Indtryk paa.
- S. 236. *dumme*, uvidende. – *Origenis Lærdom*, se Bind X, S. 287. – *Skin*, Rimelighed. – *Persvasioner*, Overtalelser. – *Øvelse*, Udøvelse. – *Min Herre*, dvs. P. F. Suhm, (1728–98), dansk Historiker; udgav 1749 De Gamles Krigs-Skole, aabnet ved de gamle Skribenters Frontini, Polyæni, Æliani og Arriani Oversættelse. I Fortalen henviser Suhm til de Krav, Holberg i sin Oversættelse af Herodian havde stillet til en god Oversættelse. – *Tactiske*, krigsvidenskabelige. – *hans andet Arbejde*, utvivlsomt Manuskriptet til Suhms Oversættelse af Pythagoræ gyldene Vers etc., udg. 1750 med Fortale af Holberg.
- S. 237. *i mine Skrifter*, f. Eks. Ep. 334. – *poleret*, dannet. – *Migrationer*, Vandringer. – *min Herres Exempel*. Suhm fik hele sin Uddannelse i Hjemlandet. – *kommer ... til pass*, er ... gavnligt. – *Modestie*, Beskedenhed. – *heller*, snarere. – *Stella etc.*, Giovanna della Stella, Teresa Pompeiate, La Turcotti og Rosa Costa, optraadte alle i Pietro Mingottis Operaselskab, der gav Forestillinger i Kbh. 1748–49. – *acqviterer sig bedre udi*, skiller

NOTER

- sig bedre fra. – *Actionerne*, Forestillingerne. – *Juridiske Qvæstion*, jur. Spørgsmaal. Suhm udnævntes 1748 til Assessor i Hofretten. – *Geometrisk Problema*, Holberg tænker antagelig paa Oversættelsen af de taktiske Forfattere, for hveru Geometricen spiller en Rolle. – *Franchise Parisienne*, fr. parisiske Frihedighed.
- S. 238. *præpostere*, lat. forkert, bagvendt. – *Kobberstykker*, Kobberstik. – *rare*, sjældne.
- S. 239. *Resolution*. 1747 testamenterede Holberg sin Ejendom til Genoprettelsen af Sorø Akademi. 1749 meddelte han, at han fra 1. Maj 1751 agtede at overlade Indkomsterne af sit Baronis Gods Aar efter andet til Akademiet. – *adskillige*, forskellige. – *daarlig*, taabelig. – *Vellyst*, Velleved. – *Metamorphosis*, Forvandling. – *glimrende*, pragtig. – *dethos*, desuden.
- S. 240. *convenable*, fr. passende. – *petit-maitre*, fr. Laps. – *Carosse*, Karet. – *Phæton*, Faeton, let, aaben Vogn. – *Maitresser*, Elskerinder. – *honnête homme*, fr. Hædersmand. – *Equipage*, Følge. – *Distinction*, Udmarkelse. – *Agonisanter*, Døende. – *Contrarium*, lat. det modsatte. – *vanhælder*, skammer.
- S. 241. *af Dremmen*, ud af Illusionen, Fejltagelsen. – *Liberalitet*, Gæmildhed. – *chargered med*, overdraget Hvervet med. – *Universitetets Oeconomie*, Holberg var Kvæstor (nu Kurator) 1757–1751. – *ex nobili officio*, lat. som en Ærespligt. – *Præcaution*, Forholdsregel. – *abalienere*, give fra (mig). – *Senior*, dvs. den der har været længst i Tjenesten ved Universitetet og som saadan fritaget for Forelæsninger. – *Nouvellist*, Journalist. – *interesseret*, egennyttig. – *censurerede*, kritiseret, dødlet.
- S. 242. *Epistola CDXLVIII* er fremkaldt af et Skrift, *Cogitationes etc.*, I-II, 1747, hvori den unge Filosof, F. C. Eilschow (1725–50) gav 897 Forslag til Erstatning af videnskabelige Fagudtryk med nydannede danske Glosser. – *Glugmaaned*, *Bliedemaaned*, *Orme-Maaned*, *Sædemaaned*, stammer fra en olddansk Række Navne for Maanederne, som holdt sig bl. a. hos Digterne. *Sædemaaned* er Oktober. – *Academiet*, Universitetet. – *Doctor-Trappen*, Doktorgraden; sidste Led af lat. *gradus*, Skridt, Trin; *Trappetrin*. – *In Jure*, lat. i Jura. – *Magister Philosophiæ*, lat. egl. Læremester, Lærer i Filosofi. – *Verdens Visdom*, dvs. verdslig Visdom, Filosofi. – *skabte*, udnævnt. – *Baccalaureus*, se Baccalaureusprogrammet, Bind VIII, S. 519 ff. – *Decanus*, Dekan, Lederen af et Universitetsfakultet. – *Fristad*, her i Betydningen Fristat, Purisme for Republik, efter lat. *res publica*. *Stat*. – *møde Ting*, hænder noget. – *betager*, fratager. – *Mumme-Lystigheder*. Mummespil er et gammelt Ord for Forklædningsleg, Maskerade. – *Fortørnelser*, af Holberg dannet til lat. offedere, støde, krænke. – *Accise*, indenlandsk Afgift paa